

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Perfectionibvs Moribvsqve Divinis Libri XIV

Lessius, Leonardus

Antverpiae, 1620

Cap. XXVIII. Peccatum mortiferum multiplici ratione ingens malum esse, & ingentia mala inferre.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46817](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46817)

mortiferi; quia hoc peccatum nullo modo cum adoptione diuina, qua fit huius Spiritus donatione, consistere potest: fieri enim nequit ut quis habeat Spiritum sanctum inhabitantem, & simul sit in peccato; siue ut sit filius Dei, heres regni, & inimicus Dei, reus aeternae damnationis. Neque huic vlllo modo repugnat Concilium Tridentinum, sed maxime fauet; tum quia amorem & contritionem solum dicit esse dispositionem ad obtinendam remissionem peccatorum & iustificationem; tum quia, etsi dicat nos iustificari per iustitiam inherentem, tamen distinguit remissionem peccatorum à fide, spe, & charitate, quibus iustificamur: quasi non ex natura rei sed ex sola Dei ordinatione (etsi consentanea naturis rerum) remissio peccatorum sit adnexa illorum donorum infusioni. Verba Concilij sunt: *Vnde in ipsa iustificatione, cum remissione peccatorum haec omnia simul infusa accipit homo per Iesum Christum cui inseritur, fidem, spem, & charitatem.* &c.

*Iustificatio
peccatoris
constat duabus
partibus*

Dices: Iustificatio peccatoris constat duabus partibus iuxta Concilium, remissione peccatorum, & infusione donorum: ergo si remissio peccatorum non fit formaliter per infusionem donorum, non tota iustificatio, sed solum pars eius fiet per dona intrinseca. Respondeo: Si illa dona spectentur physice, admitti potest quod inferitur, secus verò, si moraliter: quia sic adnexam habent donationem Spiritus sancti, cuius praesentia necessario delet peccatum; ac proinde per illa sic considerata, censetur formaliter fieri ipsa remissio. Vnde cum iustificatio peccatoris duabus partibus constet, remissione peccatorum, & interna renouatione qua voluntas fit conformis legi diuinae. Vtrumque formaliter fit per dona creata supradicta, praesertim per donum charitatis & gratiae habitualis: sed prior pars vi morali, quatenus hoc donum annexam habet donationem Spiritus sancti: altera vi physica.

CAPVT XXVIII.

*Peccatum mortiferum multiplici ratione ingens
malum esse, & ingentia male inferre.*

DUPLICI ratione aliquid malum dicitur. Primo, Quia in se 196 formaleius malitiam continet, ut amentia, caecitas, surditas. Secundo, Ratione effectuum malorum, qui ex ipso sequuntur. sicut venenum assumptum magnum malum dicitur, quia mortem in-

infert. Vt quoque modo malum est peccatum mortiferum: nam per se formaliter & intrinsece malum est, duplici malitia. Primo, Quatenus habet precise repugnantiam ad regulam rationis, & naturam rationalem quæ rationalis est. Hinc enim actus habet ut dicatur in se turpis, inhonestus, malus, & dedecoret operantem, eumque reddat dignum contemptu ac probro: sicut e contrario actus rationi consentaneus dicitur actus virtutis, & honestus, exornat operantem, eumque reddit dignum laude ac honore. Secundum hanc potissimum rationem Philosophi considerant virtutes & vitia: nam ordinem quem ista habent ad Deum, non ita cognoverunt. Quantum autem peccata sic considerata malitiæ continent, & rationalem naturam dedecorent, docet Boetius lib. 4. De consolatione Philosophiæ, Prosa 3. & 4. ubi ostendit, quod etsi externam hominis formam relinquunt, tamen animum à sua dignitate, & ab arce rationis deiiciant, & ad belluarum conditionem deprimant, similes affectiones ei imprimendo. Ira enim inordinata similes reddit leonibus, rapacitas lupis, fraus vulpeculis, iurgium canibus, libido iumentis ad mulieres, gula porcis, acedia torpedini, inconstantia auiculis, &c. Hinc Psalmo 48. dicitur: *Homo cum in honore esset non intellexit, comparatus est iumentis insipientibus, & similis factus est illis.* Loquitur Propheta de genere humano, quod in primo suo parente (qui omnium personam sustinebat) cum esset in honore iustitiæ originalis, & dominus huius mundi inferioris, non intellexit, id est, non consideravit quid esset sui officij, quid Deus ab ipso requireret, & sibi & omnibus posteris illum honorem confereret: & sic comparatus est iumentis insipientibus, tum quia insipienter ad quod veterum erat, amplexus est, tum quia illo honore & gratia spoliatus, ad omnes bestiarum affectiones insipienter se abiecit.

Peccatum mortiferum duplicem habet malitiam intrinsecam. Primum, ut repugnat rationi.

Philosophi considerant virtutes & vitia ut repugnant rationi.

197 Altera malitia peccato mortifero intrinseca, est quædam iniuria in Deum: qui enim peccat mortifere, censetur contemnere Deum, ac proinde iniuriam quamdam ei inferre. nam contemptus etiam inter homines, non solum formalis & expressus, sed etiam interpretatiuus, iniuria contra honorem & existimationem debitam reputatur: ut cum quis se indecore gerit coram Principe vel alio viro honorabili, vel aliquid facit quo videtur eius amicitiam & fauorem parvi facere. Porro multis modis & sub multiplici ratione ac consideratione peccator Deum contemnere censetur. Primo, ut Legislatorem, quatenus non curat eius leges, eas liberè violando, contemnit.

Secunda, ut est iniuria in Deum.

Peccator multis modis & sub multiplici consideratione Deum contemnit.

lando, idque Deo presente & inspectante. Hoc ipso enim quo legem contemnit, censetur etiam contemere legislatorem, totamque eius auctoritatem & maiestatem. Vnde Solacobus *cap. 2.* suae Epistolae ait: *Quicumque totam legem seruerit, offendat autem in vno, factus est omnium reus.* Rationem adfert: *Quoniam dixit, Non machaberis, dixit & Non occides, &c.* quasi dicat: Quia auctor totius legis singularum legum violatione contemnitur. Secundò, Contemnit illum *ut vltimum finem*, & obiectum beatitudinis ad quod tendere debebat, quasi nihili ducens illud bonum amittere, ut bonum temporale consequatur. Huc accommodari potest illud quod *Jeremias 2.* dicitur: *Me dereliquerunt fontem aquae viuae, & foderunt sibi cisternas, cisternas dissipatas, quae continere non volent aquas.* Hinc S. Thomas & alij Doctores dicunt, peccatorem per peccatum mortiferum auerti à Deo tamquam vltimo fine supernaturali. Tertio, Contemnit illum *ut Conditorum* cum omnibus beneficiis quae in creatione nobis contulit: non enim curat maiestatem infinitam Conditoris, nec quòd ab illo ex nihilo ad eius imaginem creatus, & capax Diuinitatis effectus, & tot bonis tum corporis tum animae cumulatus; nec quòd mundus iste corporeus, & omnia quae in mundo sunt, ipsius causa & ad eius vsum & obsequium sunt condita. Haec omnia nihil curat, ut animo suo obsequatur. Hanc considerationem proponit Moyses *Deuter. 32.* *Haccine reddis Domino popule stulte & inspiens? numquid non ipse est pater tuus, qui possedit te, & fecit & creauit te?* quasi dicat: Nonne consideratio tantae benignitatis qua te condidit, & tantis beneficiis affecit, te à peccato reuocare debuit? Quarto, Contemnit illum *ut Redemptorem* cum omnibus beneficiis redemptoris, nihili faciendo quòd ipse pro nobis homo factus sit, & tot tantisque labores, dolores, acerbitates, denique Crucem & mortem sustinuerit, ut nos ab aeterna morte liberaret, & regni caelestis compotes efficeret. Haec omnia tam parui pendit, ut illorum causa non moueatur, nec propter illa omnia velit aliquid suis cupiditatibus detractum, imò quantum in se est, omnia illa inefficacia reddit & irrita. Huc referri potest illud Apostoli ad *Hebr. 10.* *Irritam quis faciens legem Moysi, sine vlla miseratione duobus vel tribus testibus moritur: quanto magis putatis deteriora mereri supplicia, qui Filium Dei conculcauerit, & sanguinem testamenti pollutum duxerit, in quo sanctificatus est, & spiritui gratiae contumeliam fecerit?* Eti enim locus iste potissimum intelligatur de ijs qui recedunt à Christianismo; multi tamen intelligunt de omni-

omnibus Christianis in genere qui peccant mortiferè: quia hoc ipso Christum filium Dei, eiusque Sanguinem quo redempti & ablui sunt, & Spiritum sanctum quo filij Dei sunt effecti, censentur nihili facere, pro nullius momenti omnia ista perdentes & irrita reddentes. Quintò, Contemnit Deum *ut Iudicem* cum omnibus suis minis & suppliciis quæ ipse potest irrogare: hoc ipso enim quo nihil horum curat, vel non mouetur horum omnium consideratione ut à peccato abstineat, meritò censetur hæc omnia contemnere & nihili pendere, ut voluntati suæ satisfaciatur. Sextò, Contemnit *ut amicum*, non curando quòd perdat eius amicitiam, benevolentiam & fauorem, & quòd incurrat eius inimicitiam & indignationem. Itaque peccator & Dei timore caret, & amore. Timore, quia non curat Deum *ut Iudicem*, nec minas eius: amore, quia non curat eius amicitiam & fauorem. Hinc apparet summa fatuitas peccatoris; & meritò in Scripturis omnes peccatores vocari stultos & insipientes, etiam si mundo videantur sapientissimi. quid enim stultius quàm non timere eum, *qui potest & animam & corpus perdere in gehennam?* & non curare eius amicitiam, qui promittit regnum æternum? Septimò denique contemnit *Dei benignitatem & longanimitatem*, qua illum ad pœnitentiam expectat. quod maxime locum habet in iis qui diu in peccato manent, vel sæpè peccant. Huc pertinet illud Apostoli ad Rom. 2. *An diuitias bonitatis eius, & patientiæ, & longanimitatis contemnitis? Ignoras quoniam benignitas Dei ad pœnitentiam te adducit? Secundum autem duritiam tuam & impœnitens cor, thesaurizas tibi iram in die iræ & reuelationis iusti iudicij Dei.* His addi possunt alia attributa diuina, quorùm consideratione & reuerentia homo moueri debet ad vitandum peccatum: hæc enim omnia contemni censentur, ut omnipotentia, sapientia, sanctitas, immensitas, æternitas, iustitia, misericordia, prouidentia, &c. singula enim horum, ut à nobis concipiuntur, peculiarem quamdam reuerentiam & honorem postulant, eorumque consideratio nos à peccato abstertere meritò deberet. Ex quibus considerationibus patet quàm ingens malum sit peccatum mortiferum, quod tam multiplici modo infinito bono repugnat.

Marth. 10.

198 Hæc de malitia peccati intrinseca. Quod verò attinet ad malos effectus quos infert, ratione quorum etiam malum dicitur, hi plurimi sunt, tamen generatim ad septem reuocari possunt. Nam Primò, priuat hominem dono gratiæ habitualis, quo ipse iustus erat,

Effectus peccati septem.

V v v

&

& Deo charus, atque ad eum Dei filius. unde per peccatum spoliatur iustitia & adoptione digna, ita ut ex iusto fiat iniustus, ex amico Dei & filio, inimicus & extraneus. Vbi advertendum, donum gratiæ habitualis seu charitatis duplicem vim habere: nam hominem reddit formaliter iustum, & facit Dei filium. Et si enim hæc duo semper sint coniuncta, ex natura ræm rei sunt distincta, & per diuinam potentiam separabilia: posset enim quis esse iustus sic ut non sit simul Dei filius, si Deus iustitiæ non annecteret donationem Spiritus sancti: & contra posset quis esse filius absque dono iustitiæ inherenti, si Spiritus sanctus absque hoc dono daretur. Car enim Deus per absolutam potentiam suam non posset ad solum actum charitatis dare Spiritum sanctum inhabitantem, & adoptare hominem in filium: Nunc verò ex diuina ordinatione hæc sunt coniuncta & inseparabilia. Cùm enim Deus velit hominem euehere ad communionem suæ gloriæ & beatitudinis, statuit ut dono gratiæ habitualis vel charitatis sit annexa donatio Spiritus sancti; & consequenter filiatio seu adoptio diuina, quæ secum adfert ius diuinæ hereditatis. Donum igitur charitatis per se & vi sua physica reddit hominem iustum, id est conformem legi diuinæ, si peccatum abiit; quia in charitate includitur propositum totius legis diuinæ. Vnde charitas est vera iustitia Christiana, quæ nihil est aliud quàm supernaturalis conformitas cum lege diuina. Si autem peccatum mortale adit, tollit illud quidem, non vi sua physica præcisè, ut supra ostensum est, sed morali, quatenus nimirum annexam habet donationem Spiritus sancti, quæ nullo modo cum peccato consistere potest. fieri enim nullo modo potest, ut quis natus sit ex Deo (ut S. Iohannes loquitur) habeatq; Spiritum Dei inhabitantem per quem constituitur filius Dei, & simul sit in peccato mortifero. Itaque donum charitatis, quatenus habet annexum Spiritum sanctum, formaliter dicitur delere peccatum, & constituere filium Dei, & consequenter tribuere ius ad Regnum. Quare si effectus peccati distinguere & seorsum considerare velimus, primus erit quod priuet hominem dono gratiæ habitualis & charitatis, quo ipse iustus erat, & simul omnibus virtutibus supernaturalibus seu infusis, præter fidem & spem. Priuat autem non physica oppositione, quæ repugnet illi dono, sed demeritorie. Hoc ipso enim quo quis peccat, indignus redditur istis donis, & meretur illis priuari. Vnde eodem momento quo quis conseruit in peccatum, Deus subtrahit suum influxum conseruatiuum quo

Donum charitatis duplicem vim habet.

Esse filium Dei, & esse iustum per donum intranssecum, per diuinam potentiam sunt separabilia.

Primus effectus, priuatio iustitiæ habitualis.

quo ista dona in anima conseruabat, & sic illa repente euanescent, ita vt primum esse peccati, sit primum non-esse istorum donorum. Vnde ingens profectò eo momento fit mutatio in anima, cum subito illa vita, ille caelestis calor & vigor extinguitur, & pulchritudo illa supernaturalis, qua Angelis sanctis & Deo anima similis erat, aboletur. Merebatur quidem simili modo peccator spoliari dono fidei & spei; sed hæc diuina benignitate relinquuntur in anima tamquam semen quoddam conuersionis, vt aliquando possit resurgere.

- 199 Secundus effectus erit, *Prinatio Spiritus sancti inhabitantis*, & consequenter adoptionis diuinæ, seu dignitatis filij Dei. Vt enim ^{Secundus effectus, Prinatio Spiritus adoptio.} Sapientia 1. dicitur, *Spiritus sanctus disciplina effugiet fictum.* item: *In maleuolam animam non induit sapientia, nec habitabit in corpore subdito peccatis.* Nam hoc ipso quo donum charitatis (quod est veluti vinculum quo Deus animæ coniungitur) euanescit, soluitur ista vnio, & Deus recedit ab anima; non loco, sed affectu & cura singularis prouidentia; perit etiam dignitas filij Dei, quam per Spiritum Dei inhabitantem acceperat, & ex filio Dei fit filius diaboli, à quo origo omnis peccati. *omnis enim qui facit peccatum, ex diabolo est*, vt S. Ioannes ait, & consequenter filius diaboli; nam vt ibidem ait, *In hoc manifesti sunt filij Dei, & filij diaboli: nempe quòd filij Dei non peccent mortiferè, filij diaboli peccent.* & Dominus Ioannis 8. Pharisæis volentibus eum interficere, ait: *Vos estis patre diabolo estis, & desideria patris vestri vultis facere.* Dicitur peccator *filius diaboli* ob duas causas. Primò, quia peccatum tamquam quamdam vitam seu formam à diabolo mediante rei immunitate trahit, per quam illi assimilatur. Secundò, Quia sicut per donum gratiæ Spiritus sanctus habitat in anima vt eam sanctificet & regat ad bonum; ita per peccatum spiritus malignus incipit habitare in anima, vt eam regat & impellat ad malum. Itaque peccatum hominem ex summa dignitate & gratia honoris (quo maior esse non potest in hac vita) præcipitat ad summam vilitatem & statum infimum, quo non potest in hac vita esse abiectior, & detestabilior; faciendo ex amico & filio Dei filium diaboli & inimicum Dei; & loco Spiritus Dei inferendo spiritum diaboli. Ob hanc etiam rationem peccatum dicitur mors animæ, quia Spiritus sanctus inhabitans est vita animæ.
- 200 Tertio, *Prinatio iure caelestis hereditatis*, & omnium bonorum que Sancti in celo possidebunt. Hoc ius sequitur adoptionem & dignitatem ^{Tertius effectus, Prinatio caelestis hereditatis.}

Rom. 8.

tatem filij. *Si enim filij*, inquit Apostolus, & *heredes*. vnde soluta adoptione, & amissa filij dignitate, perit etiam ius hereditatis, & ex herede Dei ac regni caelestis fit heres diaboli & inferi. Maximi aestimatur apud homines esse filium potentis Monarchae, & habere ius ad regnum terrenum ac temporale; at infinite amplius esse filium Dei, & habere ius ad regnum aeternum & hereditatem caelestem. vnde etiam damnatum infinitae aestimationis censendum, cum hoc totum amittitur.

Quartus effectus. Amisio omnium bonorum operum.

Quarto, *Privat hominem omnibus suis meritis* ac bonis operibus, quae ipse apud Deum instar magni thesauri habebat: haec enim omnia redduntur illi inefficacia & quasi mortua, etiamsi plurima sint & maxima. Immo, etiamsi quis tantum meritorum haberet quantum omnes Sancti simul iuncti, si vel vnum peccatum mortiferum superueniat, omnia illa extinguet & inutilia reddet: perinde enim damnabitur (nisi illud peccatum ante mortem deleatur poenitentia) ac si nihil unquam boni fecisset. Docet hoc Dominus apud Ezechielem cap. 18. *Si auerterit se iustus a iustitia sua, & fecerit iniquitatem, omnes iustitiae eius quas fecerat non recordabuntur*, &c. Hoc modo multi in fine vitae perdidit omnes labores suos & opes spirituales quas in caelo condiderant.

Quintus effectus. Privatio singularis protectionis.

Quinto, *Privat hominem singulari protectione divina*, & cura illa qua Deus solet filios & amicos suos prosequi: ipsa enim conditio filij & amici Dei postulat, ut Deus peculiari modo illum protegat contra omnes diaboli insidias, & maiora praebeat auxilia gratiae praevientis ad proficiendum in virtute. Hinc S. Ioannes Epist. 1. cap. 3. *Omnis qui natus est ex Deo, peccatum non facit, quia semen ipsius in eo manet, & non potest peccare: quoniam qui ex Deo natus est, idem repetit cap. 5. Semen Dei hoc loco est electus*: forma quam per generationem divinam accipimus, qua sumus filij Dei, est Spiritus sanctus nobis per charitatem coniunctus & inhabitans. Hic ita nos corroboret, protegat, & iuvet, ut vincam peccato non possimus, imo non possimus peccare; nempe in charitatis instinctum & Spiritus sancti inhabitantis impulsu sequi velimus: seu, si in charitate velimus permanere. nam ut idem ait cap. 4. *Qui manet in charitate, in Deo manet, & Deus in eo. Manet Deus in eo ut eum sanctificet, protegat, & singulari cura regat*. Hac cura peculiari redditur indignus per peccatum, & dignus efficitur qui a Deo deferatur, & sinatur potestati diaboli, cui se per peccatum fecit servum & mancipium. nam, ut ait Apostolus, *a quo quis servus est, huius & servus effi-*

1. Pet. 2.

efficitur. Hinc fit ut qui vnum peccatum mortiferum patrauit, mox trahatur in aliud & aliud, vel in idem sepius incidat; quia & ipse in se factus est debilior, & diabolus fortior, & diuina protectio remissior.

Sexto, *Facit hominem reum aeternae damnationis*, & omnium suppliciorum ac damnorum quae illa inuoluit. Sicut enim ius ad regnum caeleste sequitur adoptionem diuinam; ita reatus damnationis tamquam propria passio sequitur peccatum mortiferum. *Stipendium peccati mors*, inquit Apostolus, nempe & illa mors qua statim anima moritur, dum priuatur dono gratiae & Spiritu sancto, qui est vita animae; & illa aeterna quae post hanc vitam irrogatur, cui vita aeterna opponitur. Addit enim Apostolus: *Gratia autem Dei vita aeterna*. Vnde mortem istam quae peccati est stipendium, opponit vitae aeternae; ac proinde loquitur de morte aeterna. Haec dicitur peccati stipendium, quia peccatum per se, ut à nobis est; illud meretur, & hominem dignum facit tali mercede: at nullum opus nostrum, quantumuis sit bonum & supernaturale, per se meretur vitam aeternam, sed hanc vim & dignitatem accipit à Spiritu adoptionis, quo quis constituitur filius Dei.

Septimo, Post hanc vitam *infert damnationem ipsam*, & omnia mala quae in illa includuntur, de quibus Cap. sequenti.

202 Porro quodlibet peccatum mortiferum, etiam si vnicum sit, haec omnia mala importare, Fide certissimum est. Quodlibet priuat hominem dono gratiae iustificantis, & ex iusto facit iniustum: quodlibet priuat Spiritu sancto inhabitante, & adoptione diuina, & omni iure caelestis hereditatis, & omnibus meritis, & auxilio peculiaris protectionis; ac proinde etiam reum facit aeternae damnationis: quia haec omnia insolubili aeterna sunt, connexa & inter se deuincta. Quod confirmatur: Quia Spiritus sanctus in Scripturis minatur aeternas poenas, non solum ijs qui multa peccata commiserunt, sed absolute omnibus peccatoribus, & omnibus iniquis, & omnibus Dei inimicis, & omnibus qui etiam vel vno peccati genere inquinaverunt, ut omnibus fornicariis, mollibus, furibus, homicidis, maledicis, & similibus. Psal. 10. *Pluet super peccatores, laqueos ignis, & sulphur, & spiritus procellarum pars calicis eorum.* Psal. 91. *Quoniam ecce inimici tui Domine, quoniam ecce inimici tui peribunt, & dispergentur omnes qui operantur iniquitatem.* Matthaei 3. *Exibunt Angeli, & separabunt malos de media iustorum, & mittent eos in caminum ignis.* Et Apostolus 1. Corinth. 6. *Nolite errare: Neque fornicarij,*

Cur post primum peccatum homo saepius cadat.

Stipendium est illud, Reatus aeternae damnationis.

Rom. 6.

Septimus effectus, Damnatio.

Etiam vnicui peccatum mortiferum, omnia haec mala infert.

ry, neque adulteri, neque molles, neque fures, neque avari, neque ebriosi (μέθυοι,) neque maledici, neque rapaces, regnum Dei possidebunt. Apoc. 21. Non intrabit in eam aliquod coinquinatum. Atque vel vnus actus peccati mortiferi facit hominem peccatorem, & iniustum, & iniquum, & inimicum Dei, & filium diaboli; vnus actus facit furem, adulterum, fornicarium, mollem, maledicum: vna etiam voluntaria ebrietas facit μέθυοι, id est ebrium. sic enim illud ebriosi accipi debet: μέθυοι enim proprie μεθύοι seu ebrium significat. Vnde ad damnationem per ebrietatem non requiritur vt quis illi sit deditus, sicut nec in aliis peccatis, sed sufficit vna ebrietas. His adde testimonium S. Iacobi: *Qui in vno offenderit, factus est omnium reus*; hoc est, non minus damnabitur quam si totam legem violasset, licet non ad æqualem peccatam. Ratio est, Quia eo ipso quo vnum peccatum mortiferum committit, contemnit Deum totius legis & iustitiæ auctorem, & paratus est etiam alias leges violare cum occasio se obtulerit. Hæc de præcipuis peccati malis, quæ in hac vita infert peccatori.

Cap. 2.

CAPVT XXIX.

De malis quæ peccatum infert post hanc vitam.

DIXIMVS generatim de malis quæ peccatum statim infert peccatori; nunc breuiter agendum de illis quæ irrogat post hanc vitam: vtilissimum enim est, hæc breui compendio sæpe ob oculos proponere, & attentè considerare. Quantum malum sit peccatum, homines in hac vita non percipiunt, quia effectus eius non sentiunt, quo fit vt etiam parui illud ducunt. Verùm post hanc vitam, quando acerbissimos eius fructus gustabunt, vel alios gustantes videbunt, tunc tandem clarè cognoscent ipsum esse summum malum; nec vllum aliud genus mali cogitari posse, quod huic sit comparandum. Porro mala quæ peccatum infert post hanc vitam, ad duo reuocantur genera, nempe ad pœnam damni, & pœnam sensus.

Pœna damni.

Pœna damni consistit in eo, quòd sententia irremediabili excludatur ab æterna beatitudine, & omnibus bonis quæ illa secum adfert; ad quæ obtinenda ille à Deo conditus erat, & in hac vita constitutus, & tota gubernatio mundi à Deo directæ. Hæc similis est confiscationi bonorum, cum quis eiciendus in exilium ad metalla,

la,